

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMÓW WYCHOWAWCZEGO I PROFILAKTYKI

Zadaniem badań ewaluacyjnych jest dostarczenie wielopłaszczyznowego oglądu, który pozwalałby oszacować efektywność i jakość programu w kategoriach poprawy jakości, wzrostu wiedzy i umiejętności, zmiany postaw, stosowania standardów i wielu innych kategoriach, zależnych od celów przedsięwzięć.

Ewaluacja jest skutecznym narzędziem m.in.:

- diagnozy sytuacji społecznej, w którą program ingeruje zarówno przed, w trakcie, jak i po wprowadzeniu programu
- badania potrzeb
- obserwacji wprowadzanej zmiany
- pomocy w realizacji programu (wprowadzanie korekty)
- diagnozy obszarów sukcesów i niepowodzeń
- poznania efektów programu w jego wielu wymiarach
- oceny efektywności organizacji, instytucji, firmy

Przedmiotem ewaluacji może stać się większość zinstytucjonalizowanych działań, zorganizowanych z myślą o realizacji konkretnych celów. Celem badania ewaluacyjnego jest badanie jakości i efektywności prowadzonych działań, oszacowanie stopnia realizacji zakładanych celów lub badanie przebiegu programu w kategoriach obowiązujących standardów lub doświadczeń jego uczestników.

Oto dwie definicje, które są zwykle akceptowane i mogą być traktowane, jako wyjściowe do porównań:

1. Ewaluacja jest to zbieranie, analiza, interpretacja i formułowanie danych, co do natury, znaczenia i wartości tego, co jest oceniane, przy zwróceniu odpowiedniej uwagi na aspekty i zagadnienia istotnie dla zainteresowanych oceną stron (Eraut, et al 1988).
2. Ewaluacja próbuje opisać rezultaty (wyniki) końcowe zaistnienia ocenianych faktów zarówno z pozytywnej, jak i negatywnej strony. Szuka wyjaśnienia związków między nakładami a końcowym rezultatem; powoduje rezultaty ze wstępnymi zamierzeniami (DES, 1987).

Do ewaluacji programów w Zespole Szkół Sportowych w Supraślu zastosowano następujące narzędzia badawcze: ankiety dla nauczycieli, rodziców i uczniów oraz obserwacje, analizę zapisów w dokumentacji, sprawozdania z realizacji projektów, rozmowy kierowane.

Na podstawie wyżej wymienionych narzędzi należy stwierdzić, iż nauczyciele znają program profilaktyki i wychowawczy, jedynie nowo zatrudnieni słabo znają program profilaktyki. Wszyscy nauczyciele uważają, że każdy element programu jest ważny, wszystkie stanowią całość i nie ma mniej lub bardziej ważnych elementów. Jednakże nauczyciele uważają, że jednym z najtrudniejszych elementów w realizacji jest współpraca z rodzicami, podnoszenie prestiżu szkoły w oczach społeczności lokalnej, pomoc w rozwijaniu umiejętności społecznych i psychologicznych (umiejętności asertywne, zdolność do empatii,

umiejętności komunikacyjne), gdyż wymaga posiadania przez nauczyciela tych umiejętności i zdolności oraz kompetentnego posługiwania się nimi. Trudno jest również wdrażać wychowanie patriotyczne, gdyż jest małe zainteresowanie ze strony ucznia. Rodzice nie są zainteresowani proponowanymi ze strony szkoły warsztatami oraz spotkaniami ze specjalistami.

Na pytanie jak realizowane były programy szkolne w skali od 0-6, szesnaście osób ocenia realizację bardzo dobrze, szesnaście dobrze, jedna dostatecznie, trzech nauczycieli odpowiedziało: nie wiem. Spośród badanych nauczycieli dwie osoby nie widzą efektów wychowawczych w realizacji obydwu programów, natomiast nie wypowiadają się, dlaczego. Pozostali nauczyciele widzą efekty wychowawcze w szkole po wdrożeniu działań z programu wychowawczego i profilaktyki. Zauważone zmiany to:

- zwiększa się grupa uczniów, która nie akceptuje negatywnych zachowań wśród rówieśników, zachowuje się asertywnie wobec tych zachowań,
- uczniowie posiadają większą świadomość zagrożeń płynących ze świata- Internet, media
- obserwuje się znacznie mniej zachowań ryzykownych uczniów na terenie szkoły
- młodzież zaczyna respektować zasady i normy przyjęte przez szkołę,
- zauważa się mniej zachowań agresywnych, jednak nauczyciele podkreślają, że należy pracować nadal nad kulturą osobistą i słowa uczniów,
- warsztaty, akcje, konkursy realizowane przez szkołę podnoszą jakość działań wychowawczych,

Do zadań realizowanych najlepiej należą:

- promowanie zdrowego stylu życia,
- dbałość o zdrowie psychiczne poprzez realizację programu „Przyjaciele Zippiego” oraz uczestnictwa w kulturze przez realizację innowacji pedagogicznej- klasa teatralna
- reagowanie w sytuacjach pierwszych prób negatywnych zachowań,
- kontynuacja programu „Szkoła bez przemocy” – apele podnoszące świadomość prawną uczniów, szkolny kodeks dobrych manier, tydzień elegancji i kultury bycia,
- pomoc pedagogiczno- psychologiczna, spotkania z policją, lekarzem, prokuratorem,

Natomiast zadania, które przyniosły słabe efekty według nauczycieli to:

- Integrowanie wychowawczych działań szkoły i rodziny,
- Doskonalenie umiejętności wychowawczych rodziców poprzez organizację szkoleń, warsztatów- brak zainteresowania ze strony rodziców- absencja na spotkaniach,
- Wychowanie przez sport,

Oprócz nauczycieli ankietowani byli także rodzice uczniów klas: IV b, V c, VI a, I b Gim, II d Gim, III c Gim,- klasy zostały wybrane losowo na każdym poziomie. Rodzice byli pytani o to:

1. Z jakich form współpracy ze szkołą najczęściej korzystają?
 - wywiadówki- 70 osób
 - indywidualne spotkania- 13
 - warsztaty – 5
 - wspólne wycieczki, imprezy- 4
 - korespondencja- 14
 - współpraca w trójce klasowej- 4
2. - dziennik internetowy – 1
2. Znajomość szkolnej oferty zajęć pozalekcyjnych.
 - tak- 49
 - nie- 23
3. Czy konkursy organizowane w szkole wspomagają wychowanie?

- tak - 64
 - nie - 6
 - nie wiem - 2
4. Czy przestrzega się w naszej szkole praw ucznia?
- tak - 67
 - nie - 5
5. Czy egzekwuje się obowiązki ucznia?
- tak - 70
 - nie - brak
6. Czy relacje interpersonalne w szkole są właściwe?
- Uczeń- nauczyciel	tak- 70, nie-6, nie wiem-8
- Uczeń- uczeń	tak- 41, nie- 11, nie wiem- 7
- Nauczyciel- rodzic	tak- 83, nie- 0; nie wiem- 8

Ankietowani byli uczniowie klas: IV c, V a, VI b, I a G, II b G, III a G.

Na pytanie otwarte, dlaczego lubię chodzić do szkoły i co w szkole podoba mi się najbardziej, uczniowie odpowiadali, że mają tu wielu przyjaciół, mogą dowiedzieć się rzeczy, które ich interesują, hala sportowa, łucznictwo, apele, koła zainteresowań, pracownia komputerowa. Natomiast, dlaczego nie lubię chodzić do szkoły i co zmieniłbym w szkole, uczniowie odpowiadali: zasady oceniania z zachowania, bo należy nosić mundurki, jest za dużo lekcji, niektórzy kłócą się i używają wulgaryzmów, zawsze są kartkówki i klasówki, oddzielić szkołę podstawową od gimnazjum, nowe pomoce dydaktyczne.

Według uczniów nauczyciele w przypadku nieprzestrzegania regulaminu, przewinienia najczęściej rozmawiają z uczniem, powiadamiają rodziców, wpisują uwagi i ujemne punkty, krzyczą.

Jako przykład dobrego postępowania ucznia w szkole uczniowie wymieniają: pomoc w nauce, zaangażowanie w życie szkoły, uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych. Przykładem złego postępowania natomiast są: przeszkadzanie na lekcji, niszczenie mienia szkolnego, dokuczanie innym, wulgaryzmy, ucieczki z lekcji.

71 uczniów odpowiedziało, że wie jak należy się zachować, gdy inni dokuczają koleżdze poprzez zwrócenie uwagi temu, który dokucza, stanięcie w obronie pokrzywdzonego, powiadomienie dorosłych. 15 uczniów nie wie jak zachować się w takiej sytuacji.

Z ankiet wynika, że o kłopotach w szkole uczniowie rozmawiają z kolegą, koleżanką- 59 osób, z rodzicami- 56, z nauczycielami- 9, z rodzeństwem – 21, z innymi osobami- 7. Na pytanie jak czujesz się w swojej klasie 61 osób odpowiada- bardzo dobrze, 25- dobrze, 8- średnio, 10 osób nie czuje się dobrze w grupie.

Wnioski

1. Zespół Szkół Sportowych w Supraślu ma spójny program wychowawczy i profilaktyki, na ich treść mieli wpływ praktycznie wszyscy nauczyciele szkoły, a opiniowała go Rada Rodziców.

2. Celem programu jest wyrabianie charakteru młodzieży, uczenie odpowiedzialności i samodzielności, rozwijanie tolerancji i wrażliwości na potrzeby innych.

3. Rada Rodziców zna program wychowawczy i profilaktyki, jej przedstawiciele brali udział w ich ewaluacji. Należy przypomnieć wychowawcom o obowiązku zapoznawania uczniów i rodziców z programem wychowawczym i profilaktyki, bowiem z ankiet wynika, iż znaczna

grupa rodziców nie zna programów. Ponadto zwiększyć hospitacje godzin wychowawczych z akcentem na stopień realizacji tematyki zawartych w głównych obszarach programu.

4. Program wychowawczy uwzględnia potrzeby środowiska szkolnego w stopniu zadawalającym. Zgodne są propozycje nauczycieli i uczniów dotyczące atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego. Wynika to między innymi z bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych proponowanych przez szkołę. Należy jednak w większym stopniu położyć nacisk na kształtowanie postaw zdrowotnych poprzez aktywność fizyczną, czyli angażowanie uczniów ze wszystkich klas do udziału w sportowych zajęciach pozalekcyjnych.

5. Baza szkolna sprzyja realizacji programu. Nie mniej jednak działania wychowawcze miałyby większe możliwości realizacji, gdyby gimnazjum stanowiło odrębny obiekt. Wspólne korzystanie z bazy przez uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum utrudnia planowanie działań.

6. Szkoła podejmuje działania zapobiegające problemom wychowawczym. Prowadzone są kampanie szkolne "Szkoła bez przemocy", "Tydzień Elegancji i Kultury Bycia", „Mistrz Dobrych Manier” .

Prowadzone są z uczniami zajęcia profilaktyczne. Odbywają się spotkania młodzieży z pedagogiem szkolnym i innymi specjalistami. Należy dodać, że większe problemy wychowawcze analizowane są na bieżąco przez zespoły wychowawcze, które wspólnie z pedagogiem szkolnym określają zakres oddziaływań wychowawczych.

7. Program wychowawczy umożliwia samodzielność i samorealizację uczniom i nauczycielom, co dostrzegamy w działalności Samorządu Uczniowskiego i Samorządów Klasowych, które angażują się w życie szkoły i w rozwiązywanie problemów swoich kolegów. Organizują wiele imprez, akcji charytatywnych i pomagają uczniom w nauce.

8. Nauczyciele i uczniowie uważają, że działania szkoły powinny dążyć do poprawy zachowania uczniów. Pomimo działań podejmowanych przez szkołę takich jak: funkcjonowanie programu wychowawczego, kampanie społeczne na rzecz przeciwdziałania agresji i zachowań ryzykownych, realizacja programów profilaktycznych, zajęcia pozalekcyjne, spotkania z pedagogiem i innymi specjalistami, włączanie rodziców w życie szkoły, nadal obserwuje się u młodzieży nieodpowiednie postawy społeczne. Należy ujednolicić stosowanie reguł dotyczących kultury słowa i kultury bycia (w domu, na zajęciach pozaszkolnych - **integralna profilaktyka środowiskowa**).

Programy zawierają wszystkie niezbędne treści do realizacji zadań wychowawczych i profilaktycznych szkoły i powinny być realizowane w roku szkolnym 2009/2010.

Opracowanie: Urszula Bach
Urszula Kiryłuk
Dorota Rusiłowicz